

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬОТНА АКАДЕМІЯ
НАЦІОНАЛЬНОГО АВІАЦІЙНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

Романович М.І., Жибров О.В.

АВІАЦІЙНЕ ЗАКОНОДАВСТВО (Part 66 мод. 10)

**Методичні рекомендації
до виконання самостійної роботи**

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня бакалавр
спеціальності 272 "Авіаційний транспорт"
за освітньо-професійною програмою
"Технічне обслуговування та ремонт повітряних суден і авіадвигунів"

**Кропивницький
2024**

УДК: 629.7:347.82

Авторський колектив

Романович М.І., старший викладач – розділи 1,4,5.

Жибров О.В., старший викладач – розділи 2,3.

Рецензент:

Ситник Ю.Б.- кандидат технічних наук, доцент.

Романович М.І., Жибров О.В.

Авіаційне законодавство (Part 66 мод. 10): методичні рекомендації до виконання самостійної роботи / Кропивницький: ЛА НАУ, 2024. -24с.

Методичні рекомендації до виконання самостійної роботи укладено з урахуванням методичних вимог до зазначеного виду самостійної підготовки та містять питання для самостійного вивчення, контрольні питання, практичні завдання, теми рефератів та список рекомендованих джерел інформації.

Методичні рекомендації з підготовки до самостійного опрацювання матеріалу створюють умови для інтенсифікації освітнього процесу, сприяють успішному засвоюванню знань та прискорюють процес вивчення предмету здобувачами вищої освіти.

Видання призначене для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня бакалавр всіх форм навчання спеціальності 272 "Авіаційний транспорт" за ОПП "Технічне обслуговування та ремонт повітряних суден і авіадвигунів".

Розглянуто, обговорено і рекомендовано для видання та використання в освітньому процесі академії на засіданні кафедри льотної експлуатації та безпеки польотів протокол від 10 січня 2024 року № 10. НМРА протокол від 22 січня 2024 року № 4.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1 Завдання до самостійної роботи.....	5
2 Організація самостійної роботи.....	5
3 Тематичний план навчальної дисципліни.....	7
4 Тематика та види самостійної роботи.....	8
4.1 Змістовий модуль I. Теоретичні основи національного та міжнародного авіаційного законодавства	8
4.2 Змістовий модуль II. Практичне використання авіаційного законодавства щодо підготовки персоналу до ТО ПС.....	14
5 Список рекомендованих джерел інформації.....	20

ВСТУП

Підготовка кваліфікованих авіаційних фахівців до компетентної і ефективної професійної діяльності на рівні європейських і світових стандартів, можлива за умови підвищення ролі самостійної роботи здобувачів вищої освіти (далі здобувач ВО), посилення значення роботи науково-педагогічного складу. Самостійна робота здобувачів ВО – важлива складова освітнього процесу у закладі вищої освіти.

Заплановані для самостійної роботи завдання виконуються здобувачами ВО під методичним керівництвом викладача, але водночас без його безпосередньої участі. Самостійна робота є одним з основних засобів засвоєння навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Важливим є формування у здобувачів вищої освіти здатності творчо мислити, вирішувати складні проблеми інноваційного характеру й приймати продуктивні рішення, з урахуванням особливостей майбутньої професійної діяльності, використанням досягнень науково-технічного прогресу та міжнародного досвіду.

1 Завдання до самостійної роботи

Метою самостійної роботи здобувачів ВО є системне і послідовне засвоєння у повному обсязі тематики робочої програми навчальної дисципліни "Авіаційне законодавство (Part 66 мод. 10)" та формування у здобувачів ВО здатності бути активними учасниками освітнього процесу, уміння самостійно (без безпосередньої участі викладача) опановувати теоретичні й практичні знання, у тому числі із застосуванням сучасних інформаційних технологій.

Питання для підготовки з кожної теми надані у робочій навчальній програмі курсу у розділі "Самостійна робота". Види самостійної роботи для опрацювання відповідно теми включають: питання для самостійного вивчення, контрольні питання, практичні завдання та теми рефератів. Питання розкриваються тезисно й висвітлюються на окремих аркушах паперу або зошиті.

Самостійна робота виконується до початку практичного заняття й здається для оцінювання. У разі несвоечасної здачі самостійної роботи без поважних причин, вона вважається такою, що не була виконана й оцінюються у 0 балів.

Ефективним методом до виконання самостійної роботи на сьогодні є використання мережі Інтернет та інформації стосовно міжнародного співробітництва, статистичних показників, наукових розробок щодо питань авіаційного законодавства та питань щодо льотної експлуатації в цивільній авіації та підготовка персоналу з технічного обслуговування повітряних суден, які, в тому числі, розміщені на сайтах міжнародних авіаційних організацій, Державної авіаційної служби України тощо.

Мета самостійної роботи здобувачів вищої освіти:

- розвиток творчих здібностей та активізація розумової діяльності;
- формування потреби безперервного самостійного поповнення знань;
- здобуття глибокої системи знань як ознаки міцності знань.

Завдання самостійної роботи здобувачів вищої освіти:

- навчити самостійно працювати з літературою;
- творчо сприймати навчальний матеріал і його осмислювати;
- прищепити навички щоденної самостійної роботи в одержанні та узагальненні знань, умінь і навичок.

2 Організація самостійної роботи

Самостійна робота – вид організації освітнього процесу, за яким здобувач ВО опанує дисципліну у вільний від навчальних занять час.

Методичні матеріали для самостійної роботи здобувачів ВО повинні передбачати можливість проведення самоконтролю. Для самостійної роботи здобувачеві ВО рекомендуються відповідні наукові фахові джерела, підручники, посібники, періодичні видання.

Організація самостійної роботи здобувачів ВО передбачає можливість отримання необхідної консультації або методичної допомоги з боку відповідних фахівців (викладачів).

Зміст самостійної роботи за конкретною дисципліною визначається навчальною програмою цієї дисципліни та забезпечується навчально-методичними засобами (підручниками, навчальними та методичними посібниками, методичними рекомендаціями, конспектами лекцій тощо), завданнями та вказівками викладача. Самостійна робота також може виконуватись у формі індивідуальних завдань (курсів роботи (проекти), кваліфікаційні роботи тощо).

Навчальний час, відведений для самостійної роботи здобувача ВО, регламентується робочим навчальним планом і повинен становити не менше 1/3 та не більше 2/3 загального обсягу навчального часу здобувача ВО, відведеного для вивчення конкретної дисципліни.

Самостійна робота здобувачів ВО над засвоєнням навчального матеріалу з конкретної дисципліни може виконуватись у бібліотеці академії, навчальних кабінетах, комп'ютерних класах (лабораторіях), а також у домашніх умовах. Самостійна робота здобувачів ВО також може проводитись у консультативний день кожного навчального тижня, що гарантує можливість індивідуального доступу здобувачів ВО до потрібних дидактичних заходів.

При організації самостійної роботи здобувачів ВО з використанням складного обладнання чи устаткування, складних систем доступу до інформації (наприклад комп'ютерних баз даних, систем автоматизованого проектування тощо) передбачається можливість отримання необхідної консультації або допомоги з боку викладача,

Навчальний матеріал навчальної дисципліни, передбачений робочою програмою навчальної дисципліни для засвоєння здобувачами ВО в процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні навчальних аудиторних занять.

Результати підсумкового контролю успішності навчання оцінюють за 100-бальною шкалою та перераховуються в оцінки академічної успішності за шкалою ETCS/національною шкалою. Встановлюються: максимальні суми балів за виконання завдань у рамках аудиторної роботи – 60 балів, за виконання завдань, винесених на підсумковий контроль – 40 балів.

**3 Тематичний план вивчення навчальної дисципліни
"Авіаційне законодавство (Part 66 мод. 10)"**

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	пз	лб	ср		л	пз	лб	ср
Змістовий модуль 1 Теоретичні основи національного та міжнародного авіаційного законодавства										
Тема 1. Нормативна база	10	2	2	-	6	10	-	-	-	10
Тема 2. Part-66 - Персонал, який засвідчує – Технічне обслуговування	12	2	2	-	8	12	2	-	-	10
Тема 3. Part-145 - Схвалені організації технічного обслуговування	14	4	4	-	6	14	-	2	-	12
Тема 4. EU-OPS - Комерційні повітряні перевезення	12	2	2	-	8	10	-	-	-	10
Разом за змістовим модулем 1	48	10	10	-	28	46	2	2	-	42
Змістовий модуль 2 Практичне використання авіаційного законодавства щодо підготовки персоналу до ТО ПС										
Тема 5. Сертифікація повітряного судна	10	2	2	-	6	10	-	-	-	10
Тема 6. Part-M - Правила з підтримання льотної придатності	12	2	2	-	8	12	2	-	-	10
Тема 7. Правовий статус цивільного ПС (на основі додатка 7 та додатка 8 ICAO)	10	2	2	-	6	10	-	-	-	10
Тема 8. Застосовувані національні та міжнародні вимоги	10	2	2	-	6	12	-	-	-	12
Разом за змістовим модулем 2	42	8	8	-	26	44	2	-	-	42
Усього годин	90	18	18	-	54	90	4	2	-	84
Підсумковий контроль:	Диф.залік					Диф.залік				

4 Тематика та види самостійної роботи

4.1 Змістовий модуль I. Теоретичні основи національного та міжнародного авіаційного законодавства

Тема 1. Нормативна база

Види самостійної роботи для опрацювання відповідно теми включають: питання для самостійного вивчення, контрольні питання, практичні завдання та теми рефератів.

Питання для самостійного вивчення

1. Міжнародне та національне повітряне право
  - 1.1 Поняття і сутність міжнародного повітряного права
  - 1.2 Основні принципи міжнародного повітряного права
  - 1.3 Джерела міжнародного та національного повітряного права
2. Міжнародна організація цивільної авіації ІКАО
  - 2.1 Цілі та завдання ІКАО
  - 2.2 Структура ІКАО
  - 2.3 Види документів ІКАО
3. Європейське агентство з безпеки авіації (EASA)

Контрольні питання

1. Що означає поняття "Повітряне право"?
2. Що розуміється під міжнародним повітряним правом?
3. Що розуміється під національним повітряним правом?
4. Хто є суб'єктами міжнародного і національного повітряного права?
5. Що являє собою повітряний простір в юридичному значенні? Його класифікація.
6. Що означає заборонена зона, зона обмеження польотів, небезпечна зона?
7. Що являє собою контрольований і неконтрольований повітряний простір?
8. Характеристика основних принципів міжнародного повітряного права, і в чому полягає їх суть?
9. Права і обов'язки держави щодо повітряного простору над відкритим морем.
10. Що розуміється під джерелами міжнародного повітряного права?
11. Перерахуйте основні міжнародні договори (конвенції).
12. Джерела національного повітряного права.
13. Авіаційні правила України, їх коротка характеристика.
14. Створення міжнародної організації цивільної авіації (ІКАО).
15. Цілі і завдання ІКАО.
16. Членство в ІКАО.
17. Організаційна структура ІКАО.

18. Асамблея ІКАО, її функції.
19. Рада ІКАО, організація діяльності.
20. Регіональна структура і відділення ІКАО.
21. Види документів, які розробляються ІКАО. Коротка характеристика.
22. Склад, цілі і завдання Європейського агентства з безпеки польотів (EASA).

Практичні завдання

1. Запишіть та охарактеризуйте основні поняття і сутність міжнародного та національного повітряного права.
2. Охарактеризуйте відносини між державами і міжнародними авіаційними організаціями з приводу використання повітряного простору над територією держави і за її межами.
3. Проаналізуйте та опишіть суть основних принципів міжнародного повітряного права.
4. Внесіть до власного термінологічного словника наступні ключеві поняття: "Міжнародне повітряне право", "Національне повітряне право", "Заборонена зона", "Зона обмеження польотів", "Небезпечна зона", "Зона з особливим режимом використання повітряного простору".
5. Запишіть та охарактеризуйте основні джерела міжнародного та національного повітряного права.
6. Проаналізуйте та обґрунтуйте загальні принципи створення, цілі, завдання та функції ІКАО.
7. Обґрунтуйте необхідність створення та опишіть основні цілі і завдання Європейського агентства з безпеки авіації (EASA).

Темі рефератів

1. Поняття і сутність міжнародного та національного повітряного права.
2. Характеристика основних принципів міжнародного повітряного права.
3. Джерела міжнародного і національного повітряного права.
4. Створення міжнародної організації цивільної авіації (ІКАО). Цілі, завдання та організаційна структура ІКАО.
5. Основні завдання та цілі Європейського агентства з безпеки авіації (EASA). Право на видачу сертифікатів типу та схваленень льотної придатності ПС.

Тема 2. Part-66 - Персонал, який засвідчує – Технічне обслуговування

Види самостійної роботи для опрацювання відповідно теми включають: питання для самостійного вивчення, контрольні питання, практичні завдання та теми рефератів.

Питання для самостійного вивчення

1. Загальні положення
2. Технічні вимоги
  - 2.1 Свідоцтво персоналу з технічного обслуговування ПС
  - 2.2 Підтвердження рейтингів та кваліфікацій
3. Процедури для компетентних органів
  - 3.1 Загальні положення
  - 3.2 Видача свідоцтва персоналу з технічного обслуговування ПС
  - 3.3 Екзамени
  - 3.4 Конвертація кваліфікацій персоналу, який засвідчує ТО
  - 3.5 Зарахування екзаменів

Контрольні питання

1. Що встановлюють Правила видачі свідоцтв персоналу з технічного обслуговування ПС (Part-66) ?
2. Що означає комерційна експлуатація ПС?
3. Що означає ПС складної конструкції, оснащене двигуном (літак)?
4. Які ПС належать до пілотованих європейських легких ПС (ELA1)?
5. Які ПС належать до пілотованих європейських легких ПС (ELA2)?
6. Що означає технічне обслуговування та лінійне технічне обслуговування?
7. Які категорії Свідоцтва персоналу з технічного обслуговування ПС?
8. З метою внесення рейтингів до свідоцтв персоналу з ТО за якими групами мають бути класифіковані ПС?
9. Порядок подання Заявки на видачу свідоцтва персоналу з ТО ПС або на внесення змін до такого свідоцтва.
10. Які права надаються утримувачу свідоцтва персоналу з ТО ПС різних категорій?
11. Вимоги до базових знань та досвіду.
12. Безперервна дія свідоцтва персоналу з ТО ПС.
13. Підтвердження рейтингів повітряного судна.
14. Система ведення записів, яка забезпечує відповідне відстеження процесу видачі, поновлення, зміни, призупинення або анулювання кожного свідоцтва персоналу з ТО ПС.
15. Строк зберігання записів та взаємний обмін інформацією.
16. Процедура видачі свідоцтва персоналу з ТО ПС компетентним органом.
17. Процедура внесення змін до свідоцтва персоналу з ТО ПС для включення додаткової основної категорії або підкатегорії.
18. Процедура продовження терміну дії свідоцтва персоналу з ТО ПС.

19. Припинення та відновлення чинності свідоцтва Part-66.
20. Вимоги до проведення екзаменів та звіт про зарахування екзаменів.
21. Анулювання, призупинення, зміни або обмеження свідоцтва персоналу з ТО ПС.

Практичні завдання

1. Внесіть до власного термінологічного словника наступні ключеві поняття: "Комерційна експлуатація ПС", "Передпольотний огляд", "Технічне обслуговування", "Лінійне технічне обслуговування", "Персонал, який засвідчує ТО".
2. Проаналізуйте та обґрунтуйте порядок та умови видачі свідоцтв персоналу з технічного обслуговування ПС (Part-66).
3. Запишіть та охарактеризуйте вимоги до базових знань, досвіду та прав, які надаються утримувачу свідоцтва персоналу з ТО ПС різних категорій.
4. Проаналізуйте та обґрунтуйте повноваження компетентного органу щодо видачі свідоцтва персоналу з ТО.
5. Ретельно розібрати порядок продовження терміну дії, припинення та відновлення чинності свідоцтва персоналу з ТО ПС.

Темати рефератів

1. Вимоги до видачі свідоцтва персоналу з технічного обслуговування ПС та умови його дійсності й використання.
2. Вимоги до базових знань та досвіду персоналу з технічного обслуговування ПС.
3. Підтвердження рейтингів та кваліфікацій повітряного судна.
4. Процедури для компетентних органів щодо видачі свідоцтв персоналу з технічного обслуговування ПС.

Тема 3. Part-145 - Схвалені організації технічного обслуговування

Види самостійної роботи для опрацювання відповідно теми включають: питання для самостійного вивчення, контрольні питання, практичні завдання та теми рефератів.

Питання для самостійного вивчення

1. Загальні положення
2. Технічні вимоги (Розділ А). Вимоги, яким має відповідати організація для отримання або підтримання схвалення на проведення ТО ПС і компонентів
  - 2.1 Умови застосування і вимоги до виробничих приміщень та площ при схваленні організації з ТО ПС
  - 2.2 Вимоги до персоналу організації з ТО ПС
  - 2.3 Вимоги до обладнання, інструменту та матеріалам схваленої організації з ТО ПС
  - 2.4 Сертифікація ТО і політика у сфері безпеки польотів та якості
  - 2.5 Керівництво організації з ТО
3. Процедури для компетентних органів (Розділ В). Процедури, яких має дотримуватися уповноважений орган з питань ЦА, виконуючі свої завдання та функції стосовно видачі, підтримання, зміни, призупинення дії та анулювання Сертифікатів схвалень організації з ТО ПС

Контрольні питання

1. Що встановлюють Правила схвалення організацій з ТО (Part-145)?
2. Визначення персоналу, який засвідчує технічне обслуговування.
3. Вимоги до виробничих приміщень та площ.
4. Відповідальний керівник організації з ТО ПС.
5. План-графік організації з ТО ПС.
6. Що називають "Людським фактором" при ТО ПС?
7. У разі базового ТО великого ПС організація повинна мати?
8. У разі базового ТО ПС, крім великого ПС, що повинна мати організація?
9. Відповідно до яких вимог організація може залучати до роботи кваліфікованих персонал, який засвідчує ТО?
10. Вимоги до персоналу, який засвідчує ТО, та допоміжного персоналу категорій В1 та В2.
11. Які вимоги до персоналу Part-66 категорії В1 та В2 щодо присутності на лінійній базі під час виконання простого планового ТО або усунення простих дефектів персоналом категорії А?
12. Що означає "Допоміжний персонал категорій В1 та В2" ?
13. Що означає "Сертифікаційне повноваження" ?
14. Облік персоналу, який засвідчує ТО.
15. Вимоги до обладнання, інструменту та матеріалам.

16. Приймання компонентів.
17. Відповідні чинні дані для ТО.
18. Планування виробництва з ТО.
19. Сертифікація ТО.
20. Записи про ТО.
21. Повідомлення про дефекти.
22. Політика у сфері безпеки польотів та якості, процедури ТО та система якості.
23. Привілеї, обмеження та зміни в організації.
24. Недоліки 1 та 2 рівнів.
25. Процедури, яких має дотримуватися уповноважений орган з питань ЦА стосовно видачі, підтримання, призупинення, зміни дії та анулювання Сертифікатів схвалень організації з ТО ПС.
26. Умови використання персоналу, який не має кваліфікації відповідно до додатка 3 (Part-66).

Практичні завдання

1. Проаналізуйте та обґрунтуйте технічні вимоги, яким має відповідати організація для отримання або підтримання схвалення на проведення ТО ПС і компонентів.
2. Ретельно розібрати умови застосування і вимоги до виробничих приміщень та площ при схваленні організації з ТО ПС.
3. Запишіть та обґрунтуйте вимоги до персоналу, обладнання, інструменту та матеріалам організації з ТО ПС.
4. Запишіть та охарактеризуйте порядок сертифікації ТО і політику у сфері безпеки польотів та якості.
5. Охарактеризуйте та запишіть процедури, яких має дотримуватися уповноважений орган з питань ЦА стосовно видачі, підтримання, зміни, призупинення дії та анулювання Сертифікатів організації з ТО ПС.

Темі рефератів

1. Вимоги, яким має відповідати організація для отримання або підтримання схвалення на проведення технічного обслуговування ПС і компонентів.
2. Вимоги до персоналу організації з технічного обслуговування ПС.
3. Вимоги до обладнання, інструменту та матеріалам схваленої організації з технічного обслуговування ПС.
4. Процедури, яких має дотримуватись компетентний орган стосовно видачі, підтримання, зміни, призупинення дії та анулювання сертифікатів схвалень організацій з технічного обслуговування ПС.

Тема 4. EU-OPS - Комерційні повітряні перевезення

Види самостійної роботи для опрацювання відповідно теми включають: питання для самостійного вивчення, контрольні питання, практичні завдання та теми рефератів.

Питання для самостійного вивчення

1. Комерційний повітряний транспорт/комерційні перевезення
2. Сертифікати повітряних перевізників
3. Відповідальність перевізників, зокрема щодо підтримання придатності та технічного обслуговування
4. Документи, що перевозяться на борту
5. Розфарбування повітряного судна (маркування)

Контрольні питання

1. Що означає комерційна експлуатація повітряного транспорту?
2. Що означає поняття "Авіаційний перевізник"?
3. Що визнається міжнародним перевезенням ?
4. Сертифікація, схвалення суб'єктів авіаційної діяльності.
5. Процедура видачі сертифіката. Що означає сертифікація?
6. Визнання сертифікації суб'єктів та об'єктів авіаційної діяльності.
7. Сертифікаційні перевірки та нагляд.
8. Подача заявки і отримання сертифіката експлуатанта (АОС).
9. Загальні вимоги до комерційного спеціалізованого експлуатанта.
10. Підготовка до польотів, передпольотна підготовки ПС.
11. Обов'язки експлуатанта, пов'язані з технічним обслуговуванням.
12. Керівництво експлуатанта з регулювання ТО.
13. Реєстровані дані про технічне обслуговування.
14. Інформація про збереження льотної придатності .
15. Процедури ТО та система забезпечення якості.
16. Свідоцтво про технічне обслуговування.
17. Програма технічного обслуговування.
18. Бортовий журнал.
19. Облік бортового аварійно-рятувального обладнання.
20. Перелік мінімального обладнання (MEL).
21. Документи, що перевозяться на борту ПС (міжнародні вимоги).
22. Документи, керівництва та інформація, які повинні перебувати на борту ПС (національні вимоги). Інформації, які мають залишатися на землі.
23. Національні, загальні та реєстраційні знаки.
24. Розташування і розміри національних та реєстраційних знаків.
25. Маркування місць аварійного розтину фюзеляжу.

Практичні завдання

1. Проаналізуйте та обґрунтуйте вимоги щодо комерційної експлуатації повітряного транспорту.
2. Ретельно розібрати та знати вимоги щодо сертифікації суб'єктів та об'єктів авіаційної діяльності.
3. Запишіть та проаналізуйте відповідальність перевізників, зокрема щодо підтримання придатності та технічного обслуговування.
4. Запишіть та проаналізуйте загальну характеристику документів, що перевозяться на борту ПС.
5. Мати уявлення про розташування і розміри національних та реєстраційних знаків, маркування місць аварійного розтину фюзеляжу.

Теми рефератів

1. Правове регулювання міжнародних та національних повітряних перевезень.
2. Умови сертифікації та схвалення суб'єктів авіаційної діяльності.
3. Комерційна практика і обов'язкові правила (оренда / лізинг).
4. Відповідальність перевізників, зокрема щодо підтримання придатності та технічного обслуговування.
5. Міжнародні та національні вимоги щодо документів, керівництв та інформації, які повинні перебувати на борту ПС, їх характеристика.

4.2 Змістовий модуль II Практичне використання авіаційного законодавства щодо підготовки персоналу до ТО ПС

Тема 5. Сертифікація повітряного судна

Види самостійної роботи для опрацювання відповідно теми включають: питання для самостійного вивчення, контрольні питання, практичні завдання та теми рефератів.

Питання для самостійного вивчення

1. Загальні положення
2. Правила сертифікації
3. Сертифікація типу
  - 3.1 Сертифікати типу та обмежені сертифікати типу
  - 3.2 Додаткові сертифікати типу
4. Part-21 – Схвалення організації з проектування/виробництва
5. Документи
  - 5.1 Сертифікати льотної придатності та обмежені сертифікати льотної придатності
  - 5.2 Сертифікати щодо шуму на місцевості
  - 5.3 Дозвіл на виконання польотів

Контрольні питання

1. Які вимоги та процедури встановлюють Авіаційні правила України «Сертифікація ПС, пов'язаних з ними виробів, компонентів та обладнання, а також організацій розробника та виробника» (Part-21) ?
2. Що означає UA-TSO - Технічний стандарт України ?
3. Що означає Сертифікація (схвалення) ?
4. Який порядок подання документів для отримання сертифіката?
5. Система збирання, дослідження та аналізу даних та інформації, що пов'язана з відмовами, несправностями та дефектами.
6. Сертифікати типу та обмежені сертифікати типу.
7. Заявка на отримання сертифіката типу або обмеженого сертифіката типу.
8. Зміни, які вимагають видання нового сертифіката типу.
9. Які умови видання сертифіката типу компетентним органом?
10. Які вимоги щодо видання обмеженого сертифіката типу?
11. Які виконуються дослідження та випробування для доведення відповідності застосовному сертифікаційному базису типу?
12. Які вимоги до льотних випробувань з метою отримання сертифіката типу?
13. Сертифікат типу. Строк дії та чинність.
14. Класифікація змін, які вносяться до типової конструкції.
15. Заявка на отримання та видання додаткового сертифіката типу.
16. Схвалення організації виробника. Прийнятність заявника.
17. Видання та вимоги для схвалення організації виробника.
18. Які встановлені зміни схваленої організації виробника?
19. Яка існує класифікація недоліків та коригувальні заходи утримувача схвалення організації виробника?
20. Які повноваження та обов'язки утримувача схвалення організації виробника?
21. Сертифікати льотної придатності та обмежені сертифікати льотної придатності.
22. Сертифікати щодо шуму на місцевості.
24. Дозвіл на виконання польотів.

Практичні завдання

1. Проаналізуйте та обґрунтуйте основні вимоги та процедури відносно сертифікації ПС, пов'язаних з ними виробів, компонентів та обладнання.
2. Ретельно розібрати вимоги щодо видачі сертифікату типу та обмеженого сертифікату типу.
3. Охарактеризуйте яким чином здійснюються схвалення організації з проектування/виробництва.
4. Запишіть та охарактеризуйте основні вимоги документів, які стосуються сертифікації ПС.

Теми рефератів

1. Загальні положення щодо сертифікації, порядок та правила сертифікації повітряних суден.
2. Основні особливості щодо отримання сертифіката типу або обмеженого сертифіката типу. Льотні випробування з метою отримання сертифіката типу.
3. Процедури схвалення організації з проектування/виробництва ПС. Вимоги та зміни для схвалення організації виробника.
4. Основні вимоги щодо документів, які стосуються сертифікатів льотної придатності та обмежених сертифікатів льотної придатності, сертифікатів щодо шуму на місцевості, дозволу на виконання польотів.

Тема 6. Part-M - Правила з підтримання льотної придатності

Види самостійної роботи для опрацювання відповідно теми включають: питання для самостійного вивчення, контрольні питання, практичні завдання та теми рефератів.

Питання для самостійного вивчення

1. Технічні вимоги для суб'єктів авіаційної діяльності та заходи, які необхідно вжити для підтримання льотної придатності, включаючи ТО
2. Умови, яким повинні відповідати особи чи організації, які здійснюють управління підтриманням льотної придатності
3. Обов'язки уповноваженого органу з питань ЦА щодо видачі, продовження дії, зміни, призупинення або анулювання Сертифікатів
4. Нагляд за підтриманням льотної придатності

Контрольні питання

1. Хто є відповідальним за підтримання льотної придатності ПС і за яких умов здійснюється політ?
2. В чому має переконатися експлуатант щодо ПС, які використовуються у комерційній спеціалізованій експлуатації або у комерційному повітряному транспорті ?
3. Звітування про події, що загрожують безпеці польотів.
4. Які завдання з підтримання льотної придатності?
5. Система записів з підтримання льотної придатності ПС.
6. Система технічних бортових журналів ПС.
7. Організація з технічного обслуговування. Сфера застосування та обсяг схвалення.
8. Керівництво організації з технічного обслуговування.
9. Які вимоги до виробничих приміщень та площ?
10. Які вимоги до персоналу?

11. Персонал, який засвідчує ТО та персонал з перегляду льотної придатності.
12. Компоненти, обладнання та інструменти.
13. Дані та замовлення на проведення робіт з ТО.
14. Сертифікат передачі до експлуатації повітряного судна (CRS).
15. Сертифікат передачі до експлуатації компонента.
16. Записи з ТО та перегляду льотної придатності.
17. Привілеї організації з ТО.
18. Зміни та підтримання схвалення організації з ТО.
19. Організація з управління підтриманням льотної придатності.
20. Керівництво з управління підтриманням льотної придатності.
21. Персонал з перегляду льотної придатності.
22. Управління підтриманням льотної придатності.
23. Підтримання схвалення.
24. Уповноваження пілота-власника.
25. Перегляд льотної придатності повітряного судна.
26. Чинність сертифіката перегляду льотної придатності.
27. Передача повітряного судна у межах ЄС.
28. Обов'язки уповноваженого органу з питань ЦА щодо видачі, продовження дії, зміни, призупинення або анулювання Сертифікатів.
29. Нагляд за підтриманням льотної придатності.

Практичні завдання

1. Проаналізуйте та обґрунтуйте основні вимоги та заходи, які необхідно вжити для підтримання льотної придатності ПС, включаючи ТО.
2. Запишіть та охарактеризуйте вимоги, яким має відповідати організація з метою отримання чи підтримання схвалення на виконання ТО ПС.
3. Ретельно розібрати та знати вимоги до персоналу, який засвідчує ТО та персоналу з перегляду льотної придатності.
4. Проаналізуйте та запишіть умови, яким повинні відповідати особи чи організації, які здійснюють управління підтриманням льотної придатності.
5. Ознайомитись з вимоги щодо видачі, продовження дії, призупинення або анулювання сертифікатів з підтриманням льотної придатності .

Темі рефератів

1. Основні вимоги для суб'єктів авіаційної діяльності та заходи, які необхідно вжити для підтримання льотної придатності, включаючи ТО.
2. Сфера застосування та вимоги, яким має відповідати організація з технічного обслуговування ПС.
3. Умови, яким повинні відповідати особи чи організації, які здійснюють управління підтриманням льотної придатності.
4. Процедури для уповноваженого органу з питань ЦА щодо підтримання льотної придатності цивільних ПС України.

**Тема 7 Правовий статус цивільного повітряного судна
(на основі додатка 7 – Державні та реєстраційні знаки ПС та
додатка 8 – Льотна придатність ПС)**

Види самостійної роботи для опрацювання відповідно теми включають: питання для самостійного вивчення, контрольні питання, практичні завдання та теми рефератів.

Питання для самостійного вивчення

1. Класифікація повітряних суден
2. Реєстрація цивільних ПС
3. Льотна придатність ПС

Контрольні питання

1. Дайте визначення повітряному судну.
2. Що розуміється під прототипом цивільного ПС?
3. Що розуміється під модифікованим цивільним ПС?
4. Яке ПС вважається новим цивільним ПС?
5. Державна авіація, призначення. Класифікація державних ПС.
6. Цивільна авіація, призначення.
7. Що означає поняття авіаційні роботи?
8. Що означає поняття авіація загального призначення?
9. Що відноситься до порушень порядку використання повітряного простору (ПС - порушникам)?
10. Обов'язки держав членів-ІКАО щодо ПС, згідно Чиказької конвенції.
11. Класифікація цивільних ПС.
12. Які документи, відповідно до Чиказької конвенції, має на борту кожне ПС?
13. Який порядок реєстрації цивільних ПС в Україні?
14. У яких випадках може бути зареєстровано ПС в Україні?
15. Виключення ПС з Державного реєстру цивільних ПС України.
16. Державні і реєстраційні знаки, які наносяться на повітряне судно. Призначення та вимоги (згідно з Додатком 7).
17. Розташування національних, спільних та реєстраційних знаків.
18. Реєстраційне посвідчення.
19. Льотна придатність ПС. Загальні вимоги та застосування Додатка 8.
20. Правове регулювання льотної придатності ПС (згідно з додатком 8).
21. Льотна придатність повітряного судна. Загальні вимоги (ПКУ-2011).
22. Сертифікат льотної придатності.
23. Які дії Державіаслужбаи у разі невідповідності ПС вимогам льотної придатності?
24. Яким шляхом забезпечується підтримання льотної придатності ПС?

Практичні завдання

1. Проаналізуйте та обґрунтуйте основні вимоги, що пред'являються до повітряних суден, їх класифікація, порушення порядку використання повітряного простору ПС.
2. Знати обов'язки держав членів - ІКАО щодо ПС, згідно Чиказької конвенції.
3. Запишіть та охарактеризуйте вимоги ІКАО щодо реєстрації цивільних повітряних суден та що визначають і містять провила реєстрації цивільних повітряних суден в Україні.
4. Запишіть та обґрунтуйте порядок реєстрації та виключення ПС з Державного реєстру цивільних ПС України.
5. Внесіть до власного термінологічного словника наступні ключеві поняття: "Повітряне судно", "Прототип ПС", "Модифіковане та нове цивільне ПС", "Комерційна авіація", "Авіація загального призначення".

Теми рефератів

1. Цивільна авіація. Призначення та класифікація цивільних ПС.
2. Порядок реєстрації цивільних ПС в Україні. Національні, загальні та реєстраційні знаки ПС.
3. Державні і реєстраційні знаки. Вимоги ІКАО.
4. Міжнародні вимоги льотної придатності ПС згідно додатка 8 до Чиказької конвенції "Льотна придатність повітряних суден".
5. Національні вимоги щодо льотної придатності ПС.

Тема 8. Застосовувані національні та міжнародні вимоги

Види самостійної роботи для опрацювання відповідно теми включають: питання для самостійного вивчення, контрольні питання, практичні завдання та теми рефератів.

Питання для самостійного вивчення

1. Програма технічного обслуговування, перевірок ТО та інспекцій
2. Перелік мінімального обладнання, перелік відхилень конструкцій, з якими дозволений виліт
3. Директиви льотної придатності. Експлуатаційні бюлетені, інформація про послуги виробників
4. Модифікації і ремонт
5. Документація технічного обслуговування: керівництво з ТО, керівництво з ремонту конструкції, ілюстрованого каталогу запчастин
6. Підтримання льотної придатності
7. ETOPS, вимоги щодо технічного і диспетчерського обслуговування
8. Всепогодні польоти, вимоги до мінімального обладнання

Контрольні питання

1. Які вимоги до Програми технічного обслуговування (додаток 6 ІКАО)?
2. Які вимоги до Програми технічного обслуговування ПС (Part-M)?
3. Яким вимогам має відповідати Програма ТО у випадку ПС ELA1?
4. Що означає система записів з підтримання льотної придатності ПС?
5. Система технічних бортових журналів ПС.
6. У чому суть переліку мінімального обладнання (вимоги додатка 6 ІКАО)?
7. Перелік мінімального обладнання (ORO.MLR.105 наказ ДАСУ 682)
8. З урахуванням яких умов Експлуатант повинен скласти перелік MEL або аналогічний документ ?
9. Який встановлений мінімальний комплект обладнання для польоту?
10. У чому полягає суть Директив та Інструкції льотної придатності?
11. Наявність даних для забезпечення експлуатації.
12. Ремонти (Part-21). Сфера застосування. Стандартні ремонти.
13. Прийнятність заявника та доведення здатності.
14. Проект ремонту та видання схвалення проекту ремонту.
15. Яка існує класифікація ремонтів?
16. Виготовлення компонентів для ремонту. Виконання ремонту та обмеження.
17. Пошкодження, які залишаються невідремонтованими.
18. Які вимоги до зберігання документації?
19. Інструкції з підтримання льотної придатності.
20. Визнання схвалень проектів ремонтів інших держав розробників.
21. Керівництво організації з ТО (Part-145). Привілеї та обмеження.
22. Керівництво експлуатанта з регулювання технічного обслуговування.
23. Керівництво з процедур організації з технічного обслуговування.
24. Основні вимоги щодо льотної придатності (Доповнення II до наказу ДАСУ № 682).
25. Експлуатація збільшеної дальності на двомоторних літаків (ETOPS).
26. Всепогодні польоти, вимоги до мінімального обладнання.

Практичні завдання

1. Проаналізуйте та обґрунтуйте основні вимоги до програми технічного обслуговування ПС.
2. Запишіть та охарактеризуйте перелік мінімального обладнання, перелік відхилень конструкцій, з якими дозволений виліт.
3. Охарактеризуйте процедуру схвалення проекту ремонту та права і обов'язки заявників на отримання або утримувачів таких схвалень.
4. Проаналізуйте та запишіть основні вимоги документів з технічного обслуговування, а саме: керівництво з ТО, керівництво з ремонту конструкції, ілюстрованого каталогу запчастин тощо.

Темі рефератів

1. Загальні положення програми технічного обслуговування ПС, перевірок та інспекцій.
2. Застосовувані національні та міжнародні вимоги щодо Головних переліків мінімального обладнання, переліків відхилень конструкцій, з якими дозволений виліт.
3. Модифікації і ремонт. Класифікація і виконання ремонту.
4. Директиви льотної придатності та інструкції з підтримання льотної придатності
5. Документація технічного обслуговування: керівництво організації з ТО, керівництво експлуатанта з регулювання ТО, керівництво з процедур організації з ТО, керівництво з ремонту конструкції.

5 Список рекомендованих джерел інформації

5.1 Література основна

1. Повітряний Кодекс України. – К, 2011. -72 с.
2. Чиказька конвенція 1944р. "Конвенція про міжнародну цивільну авіацію." Монреаль. Видання дев'яте. – 2006. -51 с.
3. Додатки до Чиказької конвенції (1-19),- 857с.
4. Правила аэронавигационного обслуговування. Производство полетов воздушных судов. Дос.8168 - Монреаль: ИКАО.
Том 1 Правила производства полетов. Издание шестое, 2018, с 200.
Том 2 Построение схем визуальных полетов и полетов по приборам. Издание седьмое, 2020, с 921.
Том 3 Правила эксплуатации воздушных судов. Издание первое, 2018, с 103.
5. Правила аэронавигационного обслуговування. Организация воздушного движения Дос. 4444 – Монреаль: ИКАО, 2016, с. 461
6. Руководство по обучению. Дос. 7192 - Монреаль: ИКАО.
Часть D-1. Техническое обслуживание воздушных судов (техник/инженер/механик). Издание второе, 2003, с 226.
7. "Правила реєстрації цивільних повітряних суден в Україні" (АПУ-частина 47). Наказ Державіаслужби від 05.02.2019 року N 153.
8. "Правила аварійно-рятувального та протипожежного забезпечення польотів у цивільній авіації України". Наказ Міністерства інфраструктури 07.05.13р. № 286.
9. Авіаційні правила України "Підтримання льотної придатності повітряних суден та авіаційних виробів, компонентів і обладнання та схвалення організацій і персоналу, залучених до виконання цих завдань" Наказ ДАСУ від 06.03.2019 № 286.
10. Додаток 1 до Авіаційних правил України "Підтримання льотної придатності ПС та авіаційних виробів, компонентів і обладнання та схвалення організацій і персоналу, залучених до виконання цих завдань"Додаток 1 (Annex I) Частина-66 (Part-M) Підтримання льотної придатності.

11. Додаток 2 до Авіаційних правил України "Підтримання льотної придатності ПС та авіаційних виробів, компонентів і обладнання та схвалення організацій і персоналу, залучених до виконання цих завдань" Додаток 2 (Annex II) Частина-145 (Part-145) Правила схвалення організацій з технічного обслуговування.
12. Додаток 3 до Авіаційних правил України "Підтримання льотної придатності ПС та авіаційних виробів, компонентів і обладнання та схвалення організацій і персоналу, залучених до виконання цих завдань" Додаток 3 (Annex III) Частина-66 (Part-66) Правила видачі свідоцтв персоналу з технічного обслуговування повітряних суден.
13. Наказ Державної авіаційної служби України від 18.01.2012р. № 40 Про затвердження Методичних рекомендацій щодо видачі свідоцтв персоналу з технічного обслуговування повітряних суден Part-66.
14. Закон України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу»
15. Наказ Міністерства транспорту та зв'язку України 20.04.2010 N 209 Правила схвалення організацій з технічного обслуговування (Part-145) та затвердження Змін до Правил сертифікації організацій з технічного обслуговування авіаційної техніки. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 2 серпня 2010 р. за N 591/17886.
16. Наказ Державіаслужби від 05.09.2011 р. № 215. Методичні рекомендації щодо прийнятих методів встановлення відповідності та керівний матеріал до Правил схвалення організацій з технічного обслуговування (Part-145).
17. Наказ Міністерства інфраструктури України від 27.07.2011 № 237 Правила схвалення організацій з підготовки до технічного обслуговування (Part-147). Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 18 серпня 2011 р. за № 986/19724
18. Авіаційні правила України. "Технічні вимоги та адміністративні процедури щодо льотної експлуатації в цивільній авіації". Наказ Державної авіаційної служби України від 05.07.2018 року N 682.
19. Методичні рекомендації щодо схвалення організацій з підготовки до технічного обслуговування (Part-147).
20. Авіаційні правила України, Частина 21 «Сертифікація повітряних суден, пов'язаних з ними виробів, компонентів та обладнання, а також організацій розробника та виробника» АПУ-21 (Part-21) Наказ Державної авіаційної служби України від 26.04.2019 року № 529.
21. Прийнятні методи відповідності та керівний матеріал для сертифікації ПС, пов'язаних з ними виробів, компонентів та обладнання, а також організацій розробника та виробника (AMC та GM до АПУ-21(Part-21))
22. Норми льотної придатності EASA CS-23, 25, 27, 29

5.2 Література додаткова

1. Буткевич В.Г. "Міжнародне право. Основні галузі", Київ, "Либідь" -2004г. (Глава XI, стр.428-447).
2. Тимченко В.П. "Міжнародне право", К., 2000 р.
3. Повітряне право України: навчальний посібник/За заг. ред. д-ра ю.н. В.В. Костицького.- Дрогобич: Коло, 2011,- 552с.
4. Тимченко Л.Д., Кононенко В.П. Міжнародне право: підручник, К., 2012, 631с.
5. Міжнародне публічне право: підручник/(авт. кол: В.М. Репецький, В.М Лисяк, М.М. Микієвич та ін.); за ред. В.М. Репецького.-2-ге вид., стер.-Київ: Вид-во "Знання"; 2012-437с.
6. Гуменюк В.В., Шахова Є.В. Національне повітряне право: підручник. – К.: КНЕУ, 2017. – 320 с.
7. Положення про використання повітряного простору України. Постанова КМУ від 06.12.2017 № 954.
8. Правила польотів цивільних повітряних суден у повітряному просторі України, затверджені наказом Міністерства інфраструктури України від 28.10.2011 №478
9. Правила повітряних перевезень та обслуговування пасажирів и багажу. Наказ Державіаслужби від 26.10.2018 року № 1239.
10. "Правила авіаційного пошуку і рятування в Україні". Наказ МВС України від 16.03.2015р. № 279.
11. ДСТУ 2860-94. Надійність техніки. Терміни та визначення.
12. Конвенція для уніфікації деяких правил міжнародних повітряних перевезень (Монреальська конвенція 1999 року).
13. Додаток 1 до Чиказької конвенції "Видача свідоцтв авіаційному персоналу".
14. Додаток 2 до Чиказької конвенції "Правила польотів".
15. Додаток 6 до Чиказької конвенції "Експлуатація повітряних суден".
16. Додаток 7 до Чиказької конвенції "Національні і реєстраційні знаки повітряних суден".
17. Додаток 8 до Чиказької конвенції "Льотна придатність повітряних суден".
18. Кодекс України про адміністративні правопорушення.
19. Кримінальний кодекс України.
20. Кодекс законів про працю України.
21. Романович М.І. Авіаційне законодавство: методичні рекомендації до виконання самостійної роботи / Кропивницький: ЛА НАУ, 2022. -23 с.

5.3 Інформаційні ресурси

1. <http://www.aviadocs.net> – документи ІКАО, авіаційні правила і сертифікати, збірники аеронавігаційної інформації, КЛЕ.
2. <http://www.avia.gov.ua> – Офіційний портал Державної авіаційної служби України.
3. <http://portal.rada.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Верховної Ради України.
4. <http://www.mon.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України.

Також використовуються інформаційні ресурси бібліотеки Льотної академії.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ВИДАННЯ

Романович М.І., Жибров О.В.

АВІАЦІЙНЕ ЗАКОНОДАВСТВО (Part 66 мод. 10)

Методичні рекомендації до виконання самостійної роботи для здобувачів
вищої освіти (освітній ступінь бакалавр)

Комп'ютерна верстка: *Кухарішин І.Ю.*

Формат 60x84 1/16. Ум. друк. арк. 1,62. Тираж 5 прим. Зам. № 249

Свідоцтво держ. реєстру ДК № 977 від 05.07.2002 р.

Видавництво Льотної академії НАУ

м. Кропивницький,

вул. Степана Чобану, 1

Тел.: 39-44-37